

Received: 9 June 2020

Revised: 2 February 2021

Accepted: 23 July 2021

แนวทางการออกแบบรูปแบบการสอนออนไลน์ด้านศิลปะการแสดง

กรณีศึกษา: วิชานาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน หลักสูตรศิลปะการแสดง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

THE GUIDELINES FOR DESIGNING ONLINE TEACHING METHOD
OF PERFORMING ARTS: A CASE STUDY OF THAI TRADITIONAL
DANCE COURSE OF THE ART PROGRAM AT CHIANG MAI
RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE COVID-19 SITUATION

ภิตินันท์ อะภัย^{1*}

Phitinan Aphai^{1*}

ตรีธวัชณ์ มีสมศักดิ์²

Treethawat Meesomsak²

อาทิตยา พิวกข์³

Athitaya Piwkhum³

จารุวรรณ ส่งเสริม⁴

Jaruwan Songserm⁴

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีทางระบบสารสนเทศหรือที่เรียกว่า “การเรียนการสอนออนไลน์ ” ในระดับอุดมศึกษา สำหรับรายวิชาปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยใช้วิธีการศึกษาจากแผนการสอน (มคอ.3) ร่วมกับสื่อดิจิทัลที่ใช้ประกอบการสอน รวมถึงเอกสาร ตำรา และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง

¹⁻³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹⁻³ Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

⁴ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

* Corresponding author e-mail : n-oo_tan@hotmail.com

การศึกษาพบว่า การเรียนการสอนด้วยวิธีทางระบบสารสนเทศ จากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยใช้ระบบปฏิบัติการผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วยโปรแกรมสำเร็จทางระบบสารสนเทศ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 แบ่งการเรียนจำนวน 30 ชั่วโมง และการศึกษด้วยตนเอง 5 ชั่วโมง โดยผู้สอนแบ่งรูปแบบการศึกษาเป็น 2 รูปแบบคือภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยการวัดและประเมินผลแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ประเมินจากการร่วมอภิปราย การนำเสนองาน การสอบข้อเขียน 2) ด้านจิตพิสัย (Affective domain) ประเมินจากเข้าชั้นเรียน พฤติกรรมการเรียน และ 3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) ประเมินจากการสอบปฏิบัติ การนำเสนอและการแสดงผลงาน ใช้วิธีการเน้นผู้เรียนศึกษาจากวีดิทัศน์เคลื่อนไหวประกอบกับการสนทนาด้วยรูปแบบออนไลน์ โดยใช้วิธีการประเมินผลรายบุคคล ตามมาตรฐานความปลอดภัยในสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19

คำสำคัญ : การเรียนปฏิบัติ; การเรียนออนไลน์; ศิลปะการแสดง; โควิด 19

Abstract

This academic article is written with the aim to provide a guideline for the design of teaching and learning method through the information system which is also known as “Online Learning” for the practical subjects in the higher education to provide an appropriate teaching method that suits students’ contexts. The article is composed based on the information from the teaching plans (TOF.3), digital media for teaching, documents, textbooks, and related academic articles.

The researchers found that a package of computer software was applied as the teaching and learning method through the information system during the epidemic situation of Covid-19 in the 1st semester of 2020 Academic year. The lessons were divided into 30 hours with 5 hours of self-studying. The teachers also applied two main instructional methods including theoretical session and practical session. The assessment and evaluation were divided into three dimensions which were (1) Cognitive Domain assessed by discussion, presentation and written exam, (2) Affective Domain assessed by class attendance and study behavior, and (3) Psychomotor domain assessed by practical exam, presentation and performances (using VDO presentations and online discussions). The evaluation was conducted individually according to the safety measures during the epidemic situation.

Keywords: Practical learning; Online teaching; Performing arts; COVID-19

1. บทนำ

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เป็นหัวใจสำคัญต่อการนำไปสู่กระบวนการพัฒนาศาสตร์ และศิลป์ในด้านต่าง ๆ ตามความถนัดของผู้เรียน เพราะการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้เรียนโดยส่วนใหญ่นิยมเลือกสาขาวิชาที่เรียนตามความสามารถและความถนัดของตนเอง เพื่อใช้ประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ในด้านยุทธศาสตร์ที่ 2 เรื่องของการเสริมสร้างความรู้ การเก็บรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมถึงทักษะทางด้านอาชีพ ให้มีความพร้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561, น.ง) อีกทั้งการศึกษาในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ โดยเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วนั้น ในภาพรวมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สถาบันอุดมศึกษายังคงต้องปรับตัว ให้มีบริการเพื่อสอดรับในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารจัดการด้วยรูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อจะช่วยเหลือสร้างเสริมโอกาสหรือช่องทางใหม่ และเติมเต็มความสมบูรณ์ให้แก่ผู้เรียน ผู้สอน รวมถึงสถาบันอุดมศึกษายังสามารถตอบสนองถึงความต้องการต่อบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนและสถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคต

ในปลายปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดโรคระบาดที่ส่งผลกระทบเริ่มในภูมิภาคเอเชียและส่งผลไปทั่วโลก ที่ใช้เวลาไม่นาน โดยทางสาธารณสุขรัฐประชาชนจีน ยืนยันเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 ว่าเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่เกิดขึ้นในเมืองอู่ฮั่น ซึ่งมีประชากรจำนวนมากกว่า 11 ล้านคน และมีผู้ติดเชื้อกว่าทั่วโลก 3,642,816 คน และเสียชีวิต 257,808 คน ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 (บีบีซีนิวส์ ประเทศไทย, 2563) ภัยร้ายของโรคระบาดส่งผลกระทบในวงกว้างของภาคเศรษฐกิจ และสุขภาพของมวลมนุษยชาติ ทำให้มีการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ คือ การเว้นระยะห่างทางสังคม การเว้นระยะห่างทางกายภาพ หรือที่เรียกในภาษาต่างประเทศว่า “Social distancing” เพื่อเป็นการดูแลตนเองเบื้องต้นให้ปลอดภัยจากการคุกคามของเชื้อไวรัส ลดโอกาสในการสัมผัสเชื้อ ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจมีเชื้อไวรัสปนเปื้อนอยู่ เพื่อลดการเจ็บป่วย ซึ่งการกำหนดมาตรการความปลอดภัยของกระทรวงสาธารณสุขส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในทุกสังคม ทั้งเรื่องการทำงาน การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน รวมถึงวงการศึกษาไทยที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการเรียนการสอนที่เรียกว่า การศึกษาในรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์

จากมูลเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นต้องเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยเร็วและทันที่ตามสภาวะปัจจุบัน โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาที่ในบางสถาบันมีการทำการเรียนการสอนและการเปิด-ปิดภาคเรียนตามรูปแบบภูมิภาคอาเซียน จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายแรกที่ต้องปฏิบัติทันที เพราะช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ถือว่ามีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างหนัก และต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กับมาตรการควบคุมโรคติดต่อของประเทศไทย

อีกทั้งเพื่อให้การเรียนการสอนในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีประสิทธิภาพ รวมถึงเป็นอีกช่องทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบหนึ่งได้อย่างไม่จำกัดและไม่สิ้นสุด

2. เป้าหมายของการค้นคว้า

เพื่อศึกษาแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนด้วยรูปแบบวิธีการสอนออนไลน์ ด้านศิลปะการแสดง ในรายวิชานาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน หลักสูตรศิลปะการแสดง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนการสอนด้วยรูปแบบออนไลน์ในอนาคต

3. ขั้นตอนและกระบวนการค้นคว้า

ผู้ศึกษาออกแบบการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.3) วิชา นาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน หลักสูตรศิลปะการแสดง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ประกอบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีการกำหนดประเด็นคำถามในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งการสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และประเด็นคำถามรวมกับการสนทนาระหว่างสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รายละเอียดสมบูรณ์ครบถ้วน

4. การศึกษาไทยในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การศึกษาของไทยสามารถแบ่งได้เป็นหลายระดับ โดยรูปแบบของระบบการศึกษาไทยได้มีแนวทางการเรียนการสอนที่ใช้ร่วมกันทั่วประเทศที่เรียกว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถแบ่งได้ คือ ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 11) หรืออีกหนึ่งแนวทางการศึกษา คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาประเภทกลุ่มวิชาชีพ คือ การศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับอุดมศึกษา จากที่กล่าวมาถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำคัญของเยาวชนในประเทศไทย โดยการศึกษาในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐานที่เยาวชนทุกคนจะได้รับการศึกษา ทั้งในรูปแบบโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา รวมถึงโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมหรือความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการศึกษาถือว่ามีความสำคัญและเป็นหนึ่งในกระบวนการที่ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและพัฒนาไปพร้อม ๆ กันกับการเรียนการสอน การใช้ตำราเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอในยุคปัจจุบัน นอกจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ปรับเปลี่ยนไป รูปแบบการเรียนการสอนยังคงมีกระบวนการที่เปลี่ยนไปกับสภาวะปัจจุบัน อาทิ การเรียนการสอนแบบเดิม คือ ครูจะบรรยายเนื้อหาสาระของการเรียนรู้นั้น ๆ ให้แก่ผู้เรียน ในปัจจุบันมีการปรับรูปแบบการเรียนเป็นแบบสองทาง โดยครูผู้สอนสามารถให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความรู้ อีกทั้งครูผู้สอนยังสามารถสร้างเครื่องมือหรือนวัตกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นมาให้เหมาะกับบริบทของผู้เรียนและเกิดผลสูงสุดทางด้านการเรียนการสอน อีกทั้งครูผู้สอนในยุคปัจจุบันยังผสมผสานการใช้สื่อสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication technology) เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เหมาะกับบริบทนั้น ๆ แต่ยังคงตรงและสัมพันธ์กับกรอบการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน โดยสื่อสารสนเทศการเรียนการสอนที่ใช้สามารถใช้ได้ทุกระดับชั้น แบ่งได้เป็นเว็บไซต์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า e-Learning หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และมีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาว่าด้วยเรื่องของการเร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนำมาใช้ปฏิรูปการเรียนรู้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557, น. 4) โดยสถานศึกษาต่างก็พร้อมรับนโยบายและใช้เป็นแนวปฏิบัติตามความพร้อมของตน สอดรับกับบริบทของผู้เรียน ครูผู้สอน โรงเรียน เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดของระบบการศึกษา โดยผู้ศึกษาจำแนกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ได้ดังต่อไปนี้

4.1 การเรียนออนไลน์

การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ แต่เดิมในประเทศไทยมีการเรียนการสอนรูปแบบที่มีความใกล้เคียงกับระบบสารสนเทศในปัจจุบัน คือ ในยุคแรกๆ ที่เริ่มมีการสอนผ่านระบบสารสนเทศต่าง ๆ ที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม หรือที่เรียกอีกชื่อว่า โทรทัศน์การเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning Television: DLTV) โดยเริ่มสอนเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2538 เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปีและตรงกับปีกาญจนาภิเษก พ.ศ. 2539 (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์, ม.ป.ป.) ซึ่งการเรียนการสอนยุคแรกของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเรียกกันว่า “โรงเรียนไกลกังวล” มีวัตถุประสงค์ในเรื่องของการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้น เนื่องจากโรงเรียนที่ห่างไกลในบางพื้นที่มีครูจำนวนไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน และมักนิยมเรียกกันว่า “ครูตู้” ดังเช่นที่ นพคุณ ลัคนาวีเชียร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กล่าวถึงการเรียนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมว่า สามารถแก้ไขลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับเบื้องต้นได้และเป็นหนึ่งกลไกที่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ถึงแม้มีครูผู้สอนที่มีจำนวนไม่เพียงพอ โดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้มีการจัดทำตารางเรียน รายวิชาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม รวมถึงสามารถดูย้อนหลังและทบทวนได้ทั้งผู้เรียน และผู้สอน (นพคุณ ลัคนาวีเชียร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2563) จึงนับว่าการเรียนออนไลน์ในยุคแรก ๆ ของ ประเทศไทย คือ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

4.2 นาฏศิลป์ไทยกับการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ปัจจุบันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจทั่วโลกและแวดวงที่สำคัญที่ได้รับผลกระทบเช่นกัน คือ “แวดวงการศึกษาในประเทศไทย” เมื่อ การแพร่ระบาดได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยได้ออกมาตรการป้องกันโรคระบาด เริ่มใน ช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งระบบการศึกษาของทุกสังกัดได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน เข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ สถานศึกษาทุกระดับชั้นต่างมีแนวทางการปรับตัว ให้เข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อให้นักเรียนหรือนักศึกษาได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ผู้เรียนให้ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้น้อยที่สุด แต่ต้อง คงไว้ซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาอย่างรวดเร็ว และทำให้สถานศึกษาหลายแห่งไม่สามารถตั้งรับได้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยการเรียนการสอนออนไลน์ทำให้คณาจารย์ได้เลือกใช้ เครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการทดลองด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือสื่อออนไลน์อื่น ๆ ที่แตกต่างกันไป มีผลนับตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 (ประมาณช่วงกลางเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563) เป็นต้นมา รวมถึงมีการกำหนดการเว้นระยะห่างทางสังคม การเว้นระยะห่างทางกายภาพ (Social distancing) เพื่อเป็นการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้ได้ส่งผลให้ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้อง เร่งดำเนินการวางแผนเพื่อหาแนวทางปรับตัวและรับมือให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของสถาน ศึกษา ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (ตรีวัฒน์ มีสมศักดิ์, ประเทศไทย, 2563)

ลำดับ	ชื่อผู้ให้ข้อมูล สังกัด/สถานศึกษา	กลุ่มวิชา	ตำแหน่ง
1	ชนานาถ พรรณอรรด (การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดการศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1)	นาฏศิลป์	ครูชำนาญการ
2	รัฐัญญาภัทร์ กุลจิราภัทร์ฐากูร (การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 และสังกัดศึกษากลุ่มโรงเรียนเอกชน)	นาฏศิลป์	ครู
3	วิรตี จินตะไล (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม)	นาฏศิลป์	อาจารย์
4	ฐาปนีย์ สังสิทธิวงศ์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	นาฏศิลป์	อาจารย์
5	ประวิทย์ ฤทธิบุญลย์ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี)	นาฏศิลป์	อาจารย์

ชนานาถ พรรณอรรด (การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 พฤษภาคม 2563) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่า “ในขณะที่ประเทศไทยประสบวิกฤติการณ์โรคโควิดระบาด การเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ หากจำเป็นต้องสอนในภาคปฏิบัติ ครูผู้ถ่ายทอดต้องถ่ายทอดวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้นักเรียนพอที่จะสามารถปฏิบัติตาม หรือเมื่อสถานการณ์กลับมาสู่สภาวะปกติแล้วจะมีความชำนาญพอเมื่อกลับมาทบทวน หรือรับการปรับปรุงกระบวนท่ารำจากครูแล้ว จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ เพื่อให้การเรียนการสอนในช่วงเปิดเทอมดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น”

รัฐัญญาภัทร์ กุลจิราภัทร์ฐากูร (การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 พฤษภาคม 2563) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่า “ในสถานการณ์ COVID-19 ระบาดจนส่งผลกระทบต่อให้กับภาคการศึกษา แต่ถ้ามองในอีกมุมหนึ่งได้สร้างอัตรารุ่งในการปฏิรูป ‘วงการการศึกษา’ ทั่วโลกครั้งใหญ่ได้เช่นกัน การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จึงมีบทบาทสำคัญของช่วงเวลานี้ การออกแบบรูปแบบในการสอนออนไลน์ควรเริ่มจากผู้สอนที่มีความเป็นมืออาชีพโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับใช้ในการโน้มน้าวให้ผู้เรียนมีความสุข มีความสนใจอยากเข้ามาเรียนรู้ หรือทำกิจกรรมผ่านระบบออนไลน์อยู่ตลอดเวลา มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนทั้งในแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม การให้ผลตอบกลับ ไม่ว่าจะเป็นการติหรือการชมจากผู้สอนแนวทางดังกล่าวเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้สอนได้รู้ เข้าใจ และให้ความสำคัญกับการให้กำลังใจผู้เรียน เพื่อให้การนำการเรียนรู้ออนไลน์ (Online learning) เกิดประโยชน์และได้ผลสัมฤทธิ์ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน”

วิรตี จินตะไล (การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 พฤษภาคม 2563) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่า “จากสภาวะการเกิดโรคโควิด 19 ใน

ประเทศไทย ด้านการเรียนการสอนที่จะสามารถช่วยนักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตร คือ การสอนแบบออนไลน์ การสอนในสาขาวิชานาฏศิลป์แบบออนไลน์นั้น เป็นการสอนที่ครูผู้สอนจะต้องลงรายละเอียดมากขึ้นกว่าเดิม โดยปกติการสอนนาฏศิลป์จะมีทั้งสอนทฤษฎีและปฏิบัติ ในด้านทฤษฎีจะไม่ค่อยมีปัญหา แต่ในด้านปฏิบัติการสอนแบบออนไลน์ครูผู้สอนต้องวางแผน จัดรูปแบบ วางเนื้อหาในการสอนให้ชัดเจน เนื่องจากการปฏิบัติท่ารำเป็นการถ่ายทอดท่าทางจากครูสู่ผู้เรียน โดยผู้เรียนต้องมีการจดจำท่าทาง การใช้สายตาสังเกตท่าทางของครูผู้สอน อีกทั้งผู้เรียนในห้องหนึ่งจะมีค่อนข้างมาก ดังนั้น การสอนปฏิบัติทางออนไลน์ความคาดหวังว่าผู้เรียนจะรับได้ 100% นั้น อาจจะได้ไม่เต็มร้อย เพราะการสอนปฏิบัติครูผู้สอนจะต้องจับท่า เก็บรายละเอียดของท่ารำกับผู้เรียน อีกหนึ่งในการเรียนออนไลน์ คือ จะต้องมียุทธภัณฑ์พร้อมและผู้เรียนก็ต้องพร้อมเช่นกัน เพื่อที่จะให้การสอนนาฏศิลป์แบบออนไลน์นั้นสมบูรณ์ขึ้น”

ฐานีย์ สังสิทธิวงศ์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 31 พฤษภาคม 2563) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่า “การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ในช่วงแรกจะมีความยากในการจัดการเรียนการสอนซึ่งการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในทางสายปฏิบัติจะยังไม่คุ้นชินในเรื่องเทคนิคการสอนที่ใช้อุปกรณ์หรือมุมในการสอนต่าง ๆ จึงทำให้ความยากของผู้สอนมีเพิ่มมากขึ้นและผู้สอนต้องปรับตัวให้เร็วเพื่อที่จะดำเนินการสอนปฏิบัติทางออนไลน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างรายวิชาเครื่องแต่งกายนาฏศิลป์ไทย (Costume) ที่สอนอยู่ปัจจุบัน การสอนออนไลน์ทำให้ครูผู้สอนต้องใช้พลังในการพูดหรือการนำเสนอการสอนเพื่อให้นักเรียนสนใจ เนื่องจากเมื่อสอนออนไลน์ นิสิตอยู่บ้านทุกคน ในการสังเกตเรื่องความสนใจหรือเข้าใจ อาจลดน้อยลง จึงต้องมีการทำข้อตกลงระหว่างผู้สอนและนิสิตให้เข้าใจตรงกันและปฏิบัติตาม เช่น บรรยากาศในชั้นเรียนสามารถเดินเข้าห้องน้ำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต หรือการสร้างบรรยากาศที่ลดความตึงเครียดอาจจะมีเรื่องของการทานขนมเบรค เพื่อให้มนิสิตสามารถเรียนได้อย่างไม่กดดัน ส่วนการประเมินโดยการเรียนการสอนออนไลน์นั้น เป็นวิธีการประเมินที่ยากมาก เนื่องจากบางเรื่องไม่สามารถประเมินได้ในเรื่องจิตพิสัย อาจจะต้องยกผลประโยชน์ให้กับผู้เรียนและมีประเมินผลงานจากการสร้างสรรค์ผลงานพร้อมการนำเสนอ”

ประวิทย์ ฤทธิบุญ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 1 มิถุนายน 2563) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่า “เป็นที่เข้าใจกันในเรื่องของสถานการณ์โรคแพร่ระบาด กับความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนที่ทุกหน่วยงานและสถานศึกษากำลังตื่นตัวในเรื่องของรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งจากการสังเกตและสอบถาม และประสบการณ์ตรงของตนเอง ก็ถือได้ว่าเป็นการกระตุ้นและตื่นตัวทั้งผู้เรียนและผู้สอนที่ต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องของข้อมูลและเนื้อหาในภาคของทฤษฎี แต่ภาคปฏิบัติยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ทั้งรูปแบบของการสื่อสาร และการถ่ายทอด อีกทั้งการวัดและประเมินผลด้านทักษะในเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ตัวผู้สอน ต้องเตรียมความพร้อมทั้งสื่อและเนื้อหา ข้อมูล กระบวนการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลเพื่อชี้แจงให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจอย่างชัดเจน กำหนดรูปแบบวิธีการ วันและเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน”

5. กรณีศึกษาวิชานาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน หลักสูตรศิลปะการแสดง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รายวิชานาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน หลักสูตรศิลปะการแสดง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นรายวิชาที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจลักษณะเฉพาะของสภาพภูมิศาสตร์ ศาสนา ประเพณี และวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยทั้ง 4 ภาค ตามการแบ่งลักษณะทางกายภาพของประเทศ โดยสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.3) กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 7 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านประวัติความเป็นมา 2) วิธีการแสดง 3) เครื่องแต่งกาย 4) จำนวนผู้แสดง 5) เครื่องดนตรีและเพลง 6) หลักการฝึกปฏิบัติ และ 7) โอกาสที่นิยมแสดง

โดยเนื้อหาในรายวิชาจะให้นักศึกษาได้ศึกษารูปแบบศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทยพื้นเมืองแต่ละภาคได้อย่างถูกต้องตามอัตลักษณ์ ทราบถึงประวัติ พัฒนาการ ความหมาย รูปแบบ องค์ประกอบ การแสดงนาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยฝึกปฏิบัติการแสดงในแต่ละภาค และผู้เรียนสามารถออกแบบสร้างสรรค์การแสดงพื้นบ้านที่มีอัตลักษณ์ในแต่ละภูมิภาคได้ ซึ่งมีการกำหนดแผนการสอนและการประเมินไว้ สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางสรุปการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.3) รายวิชา พื้นฐานนาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน (ภิตินันท์ อะภัย, ประเทศไทย, 2563)

ลำดับ	หัวข้อ	รายละเอียด
1	หน่วยที่ 1 พื้นฐานนาฏศิลป์พื้นบ้าน	ความหมาย ที่มาของนาฏศิลป์พื้นบ้าน องค์ประกอบการแสดงของนาฏศิลป์พื้นบ้าน
2	หน่วยที่ 2 ลักษณะเฉพาะของนาฏศิลป์พื้นบ้าน	ลักษณะเฉพาะนาฏศิลป์พื้นบ้านในแต่ละภูมิภาค
3	หน่วยที่ 3 นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคกลาง	ปฏิบัติเฉพาะนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคกลาง
4	หน่วยที่ 4 นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ	ปฏิบัติเฉพาะนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคเหนือ
5	หน่วยที่ 5 นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคอีสาน	ปฏิบัติเฉพาะนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคอีสาน
6	หน่วยที่ 6 นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้	ปฏิบัติเฉพาะนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้
7	หน่วยที่ 7 องค์ความรู้นาฏศิลป์พื้นบ้าน	ฝึกการออกแบบและวางแผนการแสดง

จากตารางดังกล่าว ผู้สอนมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ การสอนแบบภาคทฤษฎีและการสอนภาคปฏิบัติ โดยการสอนภาคทฤษฎีผู้สอนจะมีการใช้สื่อการสอนประกอบการบรรยาย ประกอบไปด้วย เอกสารประกอบการสอน แสดงเนื้อหาและภาพประกอบโดยใช้โปรแกรมนำเสนอสำเร็จรูป (Power point) วิดีทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน และการทำกิจกรรมกลุ่ม ในการสอนภาคปฏิบัติ ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบการสาธิต และการลงมือปฏิบัติจริง โดยการวัดและประเมินผลแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ประเมินจากการร่วมอภิปราย การนำเสนองาน และการสอบข้อเขียน 2) ด้านจิตพิสัย (Affective domain) ประเมินจากเข้าชั้นเรียน พฤติกรรมการเรียน และการเข้าชั้นเรียน และ 3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) ประเมินจากการสอบปฏิบัติ การนำเสนอ และการแสดงผลงาน

หลังการเกิดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ผู้สอนต้องเร่งศึกษารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์จากการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้น ราชวิทยาลัยศิลปะไทยพื้นบ้าน จึงได้มีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยนำวิธีการจากการศึกษาที่ได้มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับรายวิชาดังกล่าว และศึกษาโปรแกรมที่ใช้จัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสม สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

5.1 การสอนภาคทฤษฎี เนื่องจากการสอนทฤษฎีเป็นการสอนเกี่ยวกับการศึกษาประวัติความเป็นมา พัฒนาการ ความหมาย รูปแบบ องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน ผ่านการนำเสนอจากเอกสารประกอบการสอนที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ โดยใช้วิธีการทางระบบสารสนเทศนำเสนอผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป คือ การประชุมผ่านแอปพลิเคชันซูม (Zoom Cloud Meeting) ซึ่งเป็นโปรแกรมการจำลองห้องประชุมที่เป็นที่นิยมในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การเลือกใช้โปรแกรมมีข้อจำกัดที่มีความแตกต่างกัน หากผู้สอนต้องการการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และต้องการให้มีช่วงพักระหว่างการเรียน พบว่า แอปพลิเคชันซูมตอบสนองในเรื่องระบบปฏิบัติการได้ดี ผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านโปรแกรมได้และสามารถเลือกรูปแบบนำเสนอมากมาย ในส่วนของโปรแกรมสำเร็จรูปการประชุมแบบออนไลน์ผ่านระบบกูเกิ้ลมีต (Google Meet) จะเหมาะกับการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีระยะเวลาไม่จำกัด ขณะที่แอปพลิเคชันซูมจะกำหนดเวลาเพียง 40 นาที แต่หากต้องการได้ระยะเวลามากกว่า 40 นาที ต้องมีการซื้อสิทธิ์โปรแกรมเป็นรายเดือนหรือรายปี ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่มีค่าใช้จ่ายมาเกี่ยวข้อง

5.2 การสอนภาคปฏิบัติ สามารถแบ่งการสอนออนไลน์ได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) แบบออนไลน์ 100% คือ การสอนผ่านแอปพลิเคชันซูม ที่ให้นักศึกษาและผู้สอนสามารถมีปฏิสัมพันธ์และนำเสนอทำซ้ำได้อย่างชัดเจน และ 2) แบบออนไลน์ 50% และแบบห้องเรียน 50% คือ ผู้สอนบันทึกภาพเคลื่อนไหวเพลงที่สอน พร้อมเผยแพร่ลงในระบบสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ยูทูป (YouTube) และให้นักศึกษาได้ค้นคว้า

และเรียนรู้ทำร่ำด้วยตนเองในเบื้องต้น จากนั้นจะทำการแบ่งกลุ่มนักศึกษาเข้ามาเรียนในห้องเรียนตามปกติ ครั้งละไม่เกิน 20 คน โดยการรักษาระยะห่างตามมาตรการที่หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยรูปแบบที่สองมีความสอดคล้องกับวิรตี จินตะไล (การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 พฤษภาคม 2563) ตำแหน่งอาจารย์สอนนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ได้นำเสนอโดยสรุปว่า การสอนปฏิบัติในรูปแบบออนไลน์ ความคาดหวังว่าผู้เรียนจะรับความรู้ได้ 100% นั้นอาจปฏิบัติได้ไม่สมบูรณ์ เพราะการสอนปฏิบัติครูผู้สอนจะต้องเก็บรายละเอียดในการปฏิบัติทำร่ำกับผู้เรียน เพื่อที่จะให้การสอนนาฏศิลป์แบบออนไลน์นั้นสมบูรณ์ขึ้น ในวิธีนี้ผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องสละเวลาเพิ่มมากขึ้นในการสอนนักศึกษา เพื่อให้เกิดทักษะและประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

ในด้านกรวัดและการประเมินผล เมื่อสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนสู่การสอนแบบออนไลน์ การวัดและการประเมินจะมีความยากขึ้น ต้องมีการปรับเปลี่ยนและออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ดังที่ ประวิทย์ ฤทธิบุลย์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 1 มิถุนายน 2563) อาจารย์สอนนาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้กล่าวสรุปว่า การวัดและการประเมินสามารถใช้วิธีการที่หลากหลาย อาทิ แบบทดสอบที่สร้างจากโปรแกรมหรือเว็บไซต์สำเร็จรูป (Google form) การใช้วิธีมอบหมายงานผ่านชั้นเรียนจำลองแบบออนไลน์ (Google classroom) รวมถึงการใช้แอปพลิเคชันในการถามและตอบ การฝึกปฏิบัติหรือการสื่อสารแบบเห็นหน้า โดยผู้สอนต้องปรับรูปแบบการวัดผลและประเมินผลให้ได้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนสูงสุด

6. บทสรุป

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก ระบบที่สำคัญที่ได้รับผลกระทบ คือ “ระบบหรือแวดวงการศึกษาของประเทศไทย” เมื่อการแพร่ระบาดได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยได้เริ่มออกมาตรการป้องกันโรคระบาดตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งระบบการศึกษาของทุกระดับต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากสถานการณ์ปกติ เข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์เต็มรูปแบบ สถานศึกษาทุกระดับต่างก็มีแนวทางการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนและนักศึกษาได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องและเต็มประสิทธิภาพ ภายใต้การบริหารจัดการลักษณะการเรียนการสอนที่ต้องคำนึงถึงผลเสียต่อผู้เรียนให้น้อยที่สุด

การเรียนปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ นอกจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่ถือเป็นตัวแปรสำคัญแล้ว ต้องมีอุปกรณ์เสริมในการช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในทุกมิติเสมือนห้องเรียนปกติ หากพิจารณาจากอดีตพบว่า การจัดการผ่านระบบออนไลน์ด้านนาฏศิลป์อาจเป็นเรื่องยากและไกลตัว แต่เมื่อสถานศึกษาต้องปรับตัวให้เหมาะสมแล้วนั้น จึงต้องบูรณาการวิธีสอนแบบปกติร่วมด้วย กล่าวคือ ในสถานการณ์ปกติ การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติเป็นการเรียนรู้ระหว่างทักษะจากตัวต่อตัว มีการจัดทำทางที่อาจารย์

ผู้สอนได้สาคิตในชั้นเรียนอย่างละเอียด และเมื่อผู้สอนต้องปรับตัวกับสถานการณ์โรคติดเชื้อก็ยอมจำเป็น ต้องมีอุปกรณ์เสริมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนอย่างแม่นยำ และสามารถเลียนแบบ ผู้สอนในกระบวนการปฏิบัติเป็นอย่างดี ซึ่งก่อนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องมีการเตรียมความพร้อมในการใช้อุปกรณ์และโปรแกรมให้มีความชำนาญ เพื่อเพิ่มความสนใจในการเรียนให้ผู้เรียนมากขึ้น ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อหาแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้เข้ากับชั้นเรียนนั้นด้วยหากหน่วยงานต้นสังกัดของแต่ละพื้นที่ได้ให้ ความรู้ในส่วนของการใช้โปรแกรมอย่างมีประสิทธิภาพ และแนะนำในเรื่องของรูปแบบการใช้ต่าง ๆ ที่ใช้กับ โปรแกรมออนไลน์เพื่อสร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้เรียนได้ และหากต้นสังกัดมีการลงทุนและพัฒนาในส่วน ของอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการสอนในภาคปฏิบัติ ผู้สอนจะสามารถขับเคลื่อนผู้เรียนและพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้หากผู้เรียนเกิดความสนใจจะเกิดการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด หากผู้เรียนไม่มีความสนใจในการเรียน การสอนออนไลน์อาจทำให้ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบและพัฒนา ซึ่งจะไปสู่กระบวนการไม่บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามนโยบายของรัฐบาล ผู้สอนจึงต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญอย่างแม่นยำ เพื่อให้การเรียนการสอนออนไลน์สามารถดำเนินการไปสู่การวัดประเมินผลได้ในลำดับต่อไป

ในรายวิชา นาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน หลักสูตรศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ได้บรรจุการเรียนการสอนในวิชานี้เป็นการเรียนครั้งแรกในหลักสูตร ทำให้ ผู้สอนสามารถออกแบบการสอนได้อย่างอิสระ ในทางกลับกันก็ถือเป็นแนวทางที่ท้าทายในการออกแบบ การเรียนการสอนของผู้สอน เนื่องจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ ไม่สามารถดำเนินการจัดการการเรียนการสอนได้อย่างเต็มความสามารถ โดยต้องใช้ระบบสารสนเทศ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือช่วยสอนเพื่อให้การเรียนการสอนสามารถขับเคลื่อนไปได้ แต่ยังคงมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานของหลักสูตรและเน้นย้ำเรื่องการสอนภาคทฤษฎีที่ต้องสามารถปฏิบัติ ในรูปแบบออนไลน์ได้อย่างสมบูรณ์เท่าที่จะทำได้ ต้องสามารถวัดผลและประเมินผลได้จริงจากแนวทางการจัดการเรียนที่ผู้สอนวางแผนและสันนิษฐานไว้ แต่เมื่อได้ปฏิบัติจริงพบว่า การสอนภาคปฏิบัติด้วยการเรียนออนไลน์ ไม่สามารถวัดผลและประเมินผลให้ครบสมบูรณ์ได้ เนื่องจากการเรียนในวิชาด้านปฏิบัติ พบว่า “ปฏิสัมพันธ์” ระหว่างผู้เรียนถือเป็นกลไกสำคัญในการฝึกปฏิบัติเพราะผู้สอนและผู้เรียนไม่สามารถโต้ตอบและให้คำแนะนำได้อย่างทันท่วงที ดังนั้น การจัดชั้นเรียนเสริมนอกเวลาเรียนปกติภายใต้มาตรการ ความปลอดภัยของภาครัฐ จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะสามารถทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพราะนอกจากการศึกษาด้วยตนเองจากวิดีโอทัศน์แล้ว ผู้เรียนต้องมาทำการทดสอบกับผู้สอนเพื่อเป็นการ วัดผล ประเมินผล อย่างไรก็ตาม แนวทางวิธีการสอนด้วยรูปแบบออนไลน์ยังคงถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับ วงการศึกษาไทย โดยผู้เชี่ยวชาญความฉับนี้ได้มุ่งเน้นเสนอแนวทางปฏิบัติเพื่อเป็นประโยชน์แก่การเรียน การสอน และสิ่งที่สำคัญ คือ ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับที่ต้องครบถ้วนและเป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้ สำหรับ

บุคคลที่ต้องทำหน้าที่ในการวางแผนกลไกและระเบียบวิธีการสอนให้เกิดความสมบูรณ์มากที่สุด คือ ครูผู้สอนและบุคลากรที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา โดยเฉพาะรายวิชาปฏิบัติการเพราะเป็นรายวิชาที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมาก การเรียนการสอนออนไลน์อาจไม่เพียงพอสำหรับรูปแบบการสอน หรือขาดความเหมาะสมกับรายวิชาประเภทปฏิบัติการหรือฝึกทักษะ ทั้งนี้ ผู้เขียนมุ่งหวังว่าบทความฉบับนี้จะสามารถเป็นแนวทางเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ ด้วยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีมาช่วยในการวางแผนและการเตรียมการสอนเพื่อให้ผลสูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้สอน บุคลากร และวงการศึกษไทยในอนาคต

7. รายการอ้างอิง

- บีบีซีนิวส์ ประเทศไทย. (2563). *โควิด-19: ลำดับเหตุการณ์ แผนที่ อินโฟกราฟิก ยอดติดเชื้อ-เสียชีวิต ในไทยและทั่วโลก*. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52090088>
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์. (ม.ป.ป.). *ประวัติและความเป็นมาของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.dltv.ac.th/about-us>
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสารสนเทศการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563 จาก [http://www.bpp.mua.go.th/main/download/plan/แผนอุดมศึกษาระยะยาว%2020%20ปี%20\(พ.ศ.%202561-2580\).pdf](http://www.bpp.mua.go.th/main/download/plan/แผนอุดมศึกษาระยะยาว%2020%20ปี%20(พ.ศ.%202561-2580).pdf)
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2557). *คู่มือนโยบายและจุดเน้นดำเนินงานสำนักงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557*. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563 จาก <http://phayaonfe.krookorsornor.com/onlinedetail.php?n=352>